

Sygn. akt IV CZ 2/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa B. A.

przeciwko Gminie Miasto E.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 lutego 2019 r.,

zażalenia powódki

na wyrok Sądu Okręgowego w E.

z dnia 18 października 2018 r., sygn. akt I Ca [...],

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego do orzeczenia kończącego
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 października 2018 r. Sąd Okręgowy w E. na skutek apelacji pozwanej Gminy Miasto E. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w E. z dnia 18 grudnia 2017 r. uwzględniający powództwo B. A. i ustalający, że pozwana jest właścicielem lokalu mieszkalnego w E., usytuowanego na poddaszu, przy ul. P. [...] i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy, uznawszy zarzuty apelacji za nieuzasadnione, podzielił ustalenia faktyczne, a także ocenę prawną Sądu Rejonowego. Przyjął jednak, że konieczne było uwzględnienie z urzędu faktu, że po stronie pozwanej nie występowały wszystkie osoby, których łączny udział w sprawie był konieczny. Żądanie zostało bowiem skierowane przeciwko Gminie Miasto E., podczas gdy kwestionującą je jest przede wszystkim Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. P. [...] w E.. Sąd Rejonowy zaniechał zatem błędnie zastosowania art. 195 § 1 k.p.c., co z racji zakazu przekształceń podmiotowych w postępowaniu apelacyjnym (art. 391 § 1 zdanie drugie k.p.c.) nie mogło zostać naprawione przez Sąd Okręgowy. Wychodząc z tych założeń, Sąd Okręgowy uznał, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.).

Wyrok Sąd Okręgowy zaskarżyła zażaleniem powódka, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wnosząc o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli sąd drugiej instancji uchylił wyrok ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy, Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie złożone na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. bada, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zastosował art. 386 § 4 k.p.c., tj. czy okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji, mieszczą się w kręgu sytuacji polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy. Poza zakresem oceny pozostaje natomiast prawidłowość stanowiska co do meritum wyrażonego przez sąd drugiej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54 i z dnia 17 stycznia 2013 r., III CZ 2/13, niepubl.).

Zgodnie z utrwalonym poglądem, nierozpoznanie istoty sprawy ma miejsce wtedy, gdy sąd pierwszej instancji nie zbadał materialnej podstawy żądania, wychodząc z błędnego założenia, że istnieje przesłanka unicestwiająca roszczenie albo przesłanka wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Urz. 1936, poz. 315 i z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 170/12, niepubl. i z dnia 14 lutego 2013 r., II CZ 188/12, niepubl.).

Wydając wyrok kasatoryjny Sąd Okręgowy uznał, że w postępowaniu - oprócz oznaczonej jako pozwana Gminy Miasto E. - powinna brać obligatoryjnie udział Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. P. [...] E., działająca w nieruchomości, w której mieści się sporny lokal. Argumentacja zażalenia skupiała się na krytyce tego stanowiska, co należało uznać za bezprzedmiotowe wobec tego, że badanie prawidłowości zapatrywania Sądu Okręgowego w tym zakresie lokuje się poza granicami kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym toczącym się na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. W świetle utrwalonej judykatury, sytuacja, w której w ocenie sądu drugiej instancji sąd pierwszej instancji błędnie nie zastosował art. 195 § 1 k.p.c., a tym samym w rozpoznaniu sprawy nie brały udziału wszystkie osoby, których łączny udział był konieczny, stanowi podstawę wydania wyroku kasatoryjnego przez sąd drugiej instancji niezależnie od tego, czy uchybienie to jest traktowane jako wyraz nierozpoznania istoty sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2017 r., I CSK 223/16, niepubl. i postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2015 r., II CZ 103/14, niepubl., z dnia 18 lutego 2016 r., II CZ 108/15, niepubl., z dnia 24 lutego 2017 r., IV CZ 117/16, niepubl., z dnia 28 marca 2018 r., IV CZ 11/18, niepubl. oraz z dnia 18 kwietnia 2018 r., IV CZ 18/18, niepubl.), czy też jako pozaustawowa przyczyna uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, oparta na analogicznym zastosowaniu art. 386 § 4 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., II CSK 790/16, niepubl.).

Sąd Okręgowy, przyjąwszy, że po stronie pozwanej przed Sądem pierwszej instancji nie wystąpiły wszystkie osoby, których udział był konieczny, prawidłowo zatem uznał, że istniała podstawa do uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.,
Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw